

новки:

щоб уникати конфліктів, потрібно користуватися безвідмовним методом конструктивним спілкуванням, ключові моменти якого такі:

- вирішувати суперечливе питання в теперішньому часі, не пригадуючи минулих образ і конфліктів;
- адекватно сприймати, усвідомлювати та відображати суть конфлікту з погляду психологічних механізмів - інтересів, потреб, цілей і завдань протидіючих сторін. Частіше ставити питання: "Чи правильно я Вас зрозумів (зрозуміла)?" що допоможе уникнути змістових бар'єрів;
- бути відкритими у спілкуванні, доброзичливими і прагнути до створення клімату взаємної довіри;
- намагатися зрозуміти внутрішню позицію опонента шляхом ставлення себе на його місце;
- не говорити образливих, принижуючих гідність особистості слів, не вживати образливих епітетів;
- вміти аргументовано висловлювати свої наміри у випадку незадоволення вимог;
- бути готовим перебороти самолюбство, амбіції, визнати власну неправоту в тих чи інших питаннях і позиціях. У конфлікті завжди винні обидві сторони, але на примирення йде той, хто моральніший, мудріший, сильніший духом;
- правильно слухати. Виявляти при цьому зацікавленість і повагу до того, хто говорить. Виявляти співчуття і дати зрозуміти, що його почули і зрозуміли;
- виражати власні почуття й бажання у ввічливій формі, використовуйте "Я—твердження". Унікайте "Ви - твердженнь", що можуть стати конфліктогеном спілкування;
- сприймати почуття іншої людини, розуміти її думки, виявляти симпатію до співрозмовника.

Робота з педагогічним колективом засвідчила певні труднощі: упередженість частини учителів щодо вдосконалення конфліктогенної компетентності; складність здійснювати рефлексію власної діяльності.

Керівництву навчального закладу (в нашому випадку – педучилища) важливо спрямувати роботу на глибокий аналіз конфліктів і запроваджувати інноваційні методи їх розв'язання.

Література

1. В.М.Кушнірюк. Гуманізація міжособистісних стосунків як умова запобігання конфліктів у педагогічному процесі: Дис...канд.психол.наук. -К., 2000. – С. 153-155.

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Турчак А.Л., Логвінова Я.О. (м. Кіровоград)

Основною метою вищої освіти має стати підготовка кваліфікованого педагога відповідного профілю, конкурентоздатного на ринку праці, готового до професійного зросту, соціальної і професійної мобільності. Як зазначає І.А. Зязюн, «головною метою вищої освіти має бути становлення цілісної і цілеспрямованої особистості, готової до вільного гуманістично орієнтованого вибору та індивідуального й інтелектуального зусилля, що володіє багатофункціональними компетентностями» [3, с.13]. Компетентнісний

підхід зміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в студентів здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у різних ситуаціях. Поняття «компетентність» охоплює не тільки когнітивний та операційно-технологічні складові, але й мотиваційні, етичні, соціальні та поведінкові. Цінність уведення цього поняття полягає у його здатності змістово об'єднати риси особистості, результати її освіти й діяльності в єдиний показник якісних проявів її професійної та побутової життєдіяльності.

Формування екологічної компетентності студентів природничого факультету відбувається у процесі екологічної освіти й відповідно екологічна компетентність покликана слугувати провідником екологічної культури у змісті професійної освіти, забезпечує реалізацію особистісно-розвивальної функції у технології навчання, створює мотивацію для ціннісної орієнтації у навчальних конструктах. У психолого - педагогічній літературі зустрічаються різні підходи до визначення поняття «екологічна компетентність»: 1) здатність особистості приймати рішення і діяти так, аби наносити довікілью якомога меншої шкоди; 2) прояв екологічної культури особистості у її «зоні відповідальності»; 3) здатність застосовувати екологічні знання й досвід у професійних і життєвих ситуаціях, керуючись пріоритетністю екологічних цінностей і непрагматичною мотивацією взаємодії з довікільям на основі усвідомлення особистої причетності до екологічних проблем і відповідальності за екологічні наслідки власної професійної і побутової діяльності; 4) показник сформованості екологічної культури особистості.

Традиційний метод викладання біологічних дисциплін, заснований на відвідуванні лекцій і виконанні жорстко визначених завдань навчального практикуму, у багатьох відношеннях не достатньо ефективний. При цьому, як правило, можливість студентом для вияву ініціативи обмежена. А викладачеві, для підготовки всебічно продуманих індивідуальних завдань практикуму, які після проведення декількох занять, втрачають свою ефективність, потрібно досить багато часу.

Оцінюючи ефективність методу проектів у 90-х рр. ХХ ст., Д.Жак довів, що при роботі з проектами студенти оволодівають знаннями, яких не досягають за традиційного методу навчання, так як самостійно проявляють ініціативу у вивченні матеріалу. З огляду на це, вчений сформулював вимоги до проектів: проект повинен мати практичну цінність; передбачати проведення студентами самостійних досліджень; бути гнучким у напрямку роботи і швидкості її виконання; надавати студенту можливість навчатися у відповідності з його можливостями; давати можливість для прояву здібностей студента у вирішенні задач широкого спектру; сприяти налагодженню взаємодії між учасниками педагогічного процесу [2, с. 121].

Робота з проектами займає особливе місце у системі вищої освіти, оскільки дозволяє студентам оволодівати знаннями, які не досягаються традиційними методами навчання.

Перспективи застосування методу проектів у навчальній діяльності Є.С.Полат пояснює наступним чином: «Метод проектів дозволяє органічно інтегрувати знання із різних областей при вирішенні однієї проблеми, дає можливість застосовувати отримані знання на практиці, генеруючи при цьому нові ідеї» [4, с. 4]. Учена вважає, що проектне навчання, у силу використання багатьох дидактичних підходів (проблемне навчання, дискусія, групове навчання), сприяє формуванню як критичного, так і творчого мислення. Окрім цього, метод проектів підтримує педагогічні цілі у когнітивній, афективній та психомоторній сферах; володіє властивістю самомотивування, тобто сприяє зростанню зацікавленості студентів у результатах своєї роботи по мірі її виконання.

Метод проектів – організація навчання, за якою учні набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань – проектів. [1,

с.205]; активний метод навчання, при реалізації якого студенти оволодівають змістом навчання у процесі планування і виконання ряду послідовних навчальних завдань як комплексних робіт, що поступово ускладнюються [5, с.50].

Організація навчального процесу із використанням даного методу включає три основних етапи: підготовчий, етап самостійного виконання і заключний.

На підготовчому етапі реалізації методу проектів викладачеві доцільно провести консультацію із студентами, ознайомити їх з найбільш важливими проектами, виконаними протягом попередніх років. Демонстрація найбільш вдалих розробок і приклади того, яку позитивну роль вони відіграли у професійному зростанні їх авторів, слугують підтвердженням реальності виконання проектів і формують позитивну мотивацію до дії. Етап самостійного виконання проекту має творчий характер. Він займає найбільший часовий проміжок і є найважливішим для студентів. У залежності від складності проекти можуть виконуватись одним або декількома студентами, причому кожен учасник виконує певну частину роботи. Керівником групи може стати найбільш ініціативний та досвідчений студент. Викладач, який виступає у ролі координатора, бере на себе функцію контролю ключових етапів проекту. Важливими моментами на заключному етапі є своєчасна підготовка критеріїв оцінки, захист і заохочення найкращих проектів.

Такий підхід можна використовувати починаючи із молодших курсів, але найбільш ефективний він на старших курсах при вивченні дисциплін спеціалізації. При цьому викладач зі студентами може взаємодіяти як безпосередньо, так і дистанційно.

Аналізуючи метод проектів у вивченні природничих дисциплін, особливої уваги заслуговують питання зміни функцій як викладача, так і студента. Останній виступає не об'єктом, а повноправним суб'єктом навчання, оскільки розробка проекту вимагає від студента ініціативи у пошуку, оволодіння і застосування нових знань.

Реалізація методу проектів передбачає і зміну ролі викладача, який із носія готових знань перетворюється на організатора пізнавальної діяльності. Перехід від виконавчого до організаторського типу діяльності передбачає здійснення рефлексії норм, їх удосконалення і реконструкцію діяльності викладачем на основі результатів рефлексії.

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник/ С.У.Гончаренко.– К.: Либідь, 1997. – 375с.
2. Жак Д. Организация и контроль работы с проектами// Университетское образование: от эффективного преподавания к эффективному учению. Сборник рефератов по дидактике высшей школы / Белорусский государственный университет. Центр проблем развития образования. – Мн.: Прописи, 2001. – С.121.
3. Зязюн І.А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи [текст] // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: [монографія] / І.А.Зязюн. – К.; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. С. 10-18.
4. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е.С.Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. - №2. – С.4.
5. Никифоров В.И. Теория и практика высшего профессионального образования. Термины, понятия и определения: учеб.-методическое пособие /В.И.Никифоров, А.И.Сурыгин. – СПб.: Изд-во Политехн. ун-та, 2009. – 141с.